

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy a filosofie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Právní nástroje ochrany proti hodnocení výsledků vzdělávání v rámci
středoškolského studia

Legal instruments to protect against the evaluation of secondary education

Mgr. Miroslav Hochel

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Jan Šmejkal

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Bakalářské studium dějepisu a základů společenských věd

Rok odevzdání: 2021

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Právní nástroje ochrany proti hodnocení výsledků vzdělávání v rámci středoškolského studia potvrzuji, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 15. 4. 2021

ABSTRAKT

Toto pojednání se zabývá otázkou právních nástrojů ochrany proti hodnocení výsledků vzdělávání v rámci středoškolského studia. Ve svých kapitolách analyzuje právní nástroje, kterými se může žák, případně jeho zákonný zástupce domáhat změny hodnocení výsledků vzdělávání v rámci středoškolského studia před orgány moci výkonné a též před orgány moci soudní. První část předkládaného pojednání tak rozebírá nástroje ochrany proti výsledkům vzdělávání na vysvědčení a ochranu proti hodnocení maturitní a závěrečné zkoušky na středních školách před orgány moci výkonné. V této souvislosti je tak zkoumána problematika zvláštního přezkumného procesu hodnocení výsledků vzdělávání žáka na vysvědčení. Dále je analyzována i možnost přezkumu maturitní, případně závěrečné zkoušky v rámci zvláštního řízení před krajským úřadem nebo Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Naopak druhá část se zabývá právními nástroji, kterými se lze takové ochrany domáhat před orgány moci soudní. Nejprve jsou tedy popsána východiska soudního přezkumu vyplývající z ústavního pořádku naší vlasti, jakož i mezinárodního práva veřejného. Dále je pozornost věnována specificky soudnímu přezkumu hodnocení na vysvědčení a soudnímu přezkumu maturitní a závěrečné zkoušky. Zároveň je však v rámci této části příkládán zvláštní zřetel též analýze vybrané soudní kauzy ve vztahu k soudnímu přezkumu konkrétní úlohy didaktického testu z matematiky v rámci společné části maturitní zkoušky.

KLÍČOVÁ SLOVA

- Hodnocení středoškolského vzdělávání
- Právní ochrana
- Soudní přezkum

ABSTRACT

This thesis deals with the issue of legal instruments to protect against the evaluation of educational results in secondary education. In its chapters, it analyses the legal instruments by which a pupil or his / her legal representative can demand changes in the evaluation of educational results within secondary school studies before the executive and before the judicial authorities. The first part of the presented thesis analyses the tools of protection against the results of education for school reports and protection against the evaluation of the graduation and final examinations at secondary schools before the executive authorities. The second part deals with legal instruments by which such protection can be sought before the judiciary. First, the starting points for judicial review arising from the constitutional order of our country, as well as public international law, are described. Furthermore, attention is paid specifically to the judicial review of the evaluation on the report card and the judicial review of the graduation and final exams. Special attention is also paid to the analysis of a selected court case in relation to the judicial review of a specific task of a didactic test in mathematics within the common part of the graduation examination.

KEYWORDS

- Evaluation of secondary education
- Legal protection
- Judicial review

Obsah

Úvod	6
1 Ochrana poskytovaná orgány moci výkonné	9
1.1 Ochrana proti hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení	9
1.1.1 Ochrana proti nečinnosti správního orgánu	12
1.1.2 Možnost uplatnění opravného prostředku	14
1.2 Ochrana proti hodnocení maturitní a závěrečné zkoušky	15
1.2.1 Přezkum profilové části maturitní zkoušky	16
1.2.2 Přezkum společné části maturitní zkoušky	16
1.2.3 Aplikace správního řádu na proces přezkumu	17
1.2.4 Právní povaha výsledku přezkumu	19
1.2.5 Možnost uplatnění opravného prostředku	21
2 Ochrana poskytovaná orgány moci soudní	23
2.1 Soudní přezkum ve vztahu k právu na vzdělání podle ústavního pořádku a mezinárodních smluv	23
2.1.1 Zakotvení v ústavním pořádku	23
2.1.2 Zakotvení v mezinárodním právu veřejném a právu Evropské unie	24
2.1.3 Rozsah přezkumu ve správním soudnictví	26
2.1.4 Vztah k podobě zkoušky	27
2.2 Soudní přezkum hodnocení na vysvědčení	29
2.3 Soudní přezkum maturitní a závěrečné zkoušky	30
2.4 Analýza vybrané judikatury	31
2.4.1 Skutkový stav	31
2.4.2 Rozsudek městského soudu v Praze ze dne 8. 3. 2016	32
2.4.3 Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. 12. 2016	34

2.4.4	Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2017.....	36
2.4.5	Další vývoj kauzy	38
	Závěr.....	39
	Seznam použitých zdrojů a literatury	44
	Literatura	44
	Periodika.....	44
	Právní předpisy	44
	Vnitrostátní právo	44
	Mezinárodní právo.....	45
	Judikatura	45
	Ostatní.....	46

Úvod

Toto pojednání se zabývá otázkou právních nástrojů ochrany proti hodnocení výsledků vzdělávání v rámci středoškolského studia. Jde o relativně širokou problematiku, která je především omezena pouze na problematiku ochrany proti hodnocení výsledků vzdělávání na středních školách. Předmětem tohoto pojednání tedy není otázka ochrany proti hodnocení výsledků vzdělávání v jiných stupních vzdělávací soustavy naší vlasti, zejména tedy na školách základních a vysokých.

Přesto se však do jisté míry nelze ubránit úvahám o možné aplikaci závěrů, k nimž předkládané pojednání ve svých jednotlivých pasážích dospívá, rovněž na jiné stupně našeho vzdělávacího systému, zvláště tedy na vysoké školy, čemuž ostatně přisvědčuje také relevantní judikatura vysokých vnitrostátních soudů.

Dále se jedná o vymezení meritorní, neboť předmětem tohoto pojednání je výhradně otázka právních nástrojů ochrany proti hodnocení výsledků vzdělávání. Předmětem naopak nejsou alternativní možnosti ochrany, například možnost medializace dané věci. Taková varianta postupu se přenechává k odbornému zpracování jiným a povolanějším autorům.

Z metodologického pohledu je nutno uvést, že předkládaný text využívá metodu deskriptivní, která spočívá v popisu účinné právní úpravy. Přitom je příkládán zřetel nejen na dikci příslušných právních norem, nýbrž v některých případech jsou rozebrány rovněž aspekty významné pro systematický a logický výklad těchto ustanovení. Opomenuty však nejsou ani prvky významné pro nadstandardní výkladové metody, tzn. výklad historický, teleologický a komparativní.

Pojednání se však opírá také o sekundární literární prameny, které jsou reprezentovány odbornou literaturou především z oblasti právní vědy. Sluší se zmínit alespoň jednoho z významných autorů, jejichž díla se stanou podkladem pro tento text. Za všechny tedy alespoň Václava Štencla a jeho mimořádně hodnotný příspěvek do publikace Ministerstva vnitra, který detailně rozebírá otázku soudního přezkumu výsledků maturitní zkoušky.

Ve vztahu k použitému poznámkovému aparátu je třeba podotknout, že v souladu s ustálenou praxí na Katedře občanské výchovy a filosofie Pedagogické fakulty Univerzity

Karlovy je užíván tzv. harvardský citační systém. Ačkoli v textech, které se specializují na právní problematiku je obvyklé užití citačního systému dle citační normy ČSN ISO 690.¹

Kromě deskriptivní metody je ovšem aplikována také metoda analytická, především v souvislosti s rozbořením stěžejní judikatury vysokých vnitrostátních soudů, zejména Nejvyššího správního soudu. Přitom je věnována rozsáhlá pozornost rovněž analýze rozporů v rozhodování jednotlivých senátů jmenovaného soudu a též vyřešení tohoto nesouladu na základě sjednocujícího stanoviska senátu rozšířeného.

Citace judikatury jsou přitom v souladu s ustálenou praxí obvyklou v obdobných odborných textech uváděny v poznámkách pod čarou s uvedením data příslušného soudního rozhodnutí a jeho spisové značky. Naopak nejsou uváděny sbírky soudních rozhodnutí, z nichž byla relevantní judikatura převzata.

Pokud jde o záměr předkládané práce, je vhodné zmínit, že cílem není jen popis relevantní právní úpravy dané problematiky, ale rovněž snaha předložit čtenáři komplexní pohled, který zahrnuje rovněž analýzu související judikatury.

Systematické uspořádání tohoto pojednání je rozděleno do dvou částí. První část se relativně obsáhle zabývá ochranou, které se proti hodnocení výsledků vzdělávání na středních školách lze domáhat před orgány moci výkonné. Tato část dále specificky rozebírá ochranu proti hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení a ochranu proti hodnocení maturitní a závěrečné zkoušky.

Ve vztahu k první ze zmíněných otázek je též analyzována ochrana proti případné nečinnosti správního orgánu, jakož i možnost podání opravného prostředku.

Ve vztahu ke druhé ze zmíněných otázek jsou detailně zkoumány nástroje, kterými se lze domáhat přezkoumání profilové a společné části maturitní zkoušky. Zvláštní pozornost je také přikládána problematice aplikace správního řádu na proces přezkumu, právní povaze výsledku takového přezkumu, jakož i možnosti uplatnění opravného prostředku.

Druhá část předkládané bakalářské práce se zabývá otázkou ochrany, které se lze domáhat před orgány moci soudní. Nejprve jsou tak rozebrána základní ústavněprávní a

¹ Viz např. čl. 20 odst. 1 opatření děkana Právnické fakulty Univerzity Karlovy č. 17/2017

mezinárodněprávní východiska. Dále je zřetel příkládán též šíři přezkumu ve správním soudnictví a jeho vztahu k podobě zkoušky.

V rámci této části jsou dále konkrétně analyzovány také možné varianty soudní kontroly hodnocení na vysvědčení, jakož i soudního přezkumu maturitní a závěrečné zkoušky. Zvláštní pozornost je potom upřena rovněž na některé nesouladné prvky v judikatuře jednotlivých senátů Nejvyššího správního soudu a řešení tohoto nesouladu, které přineslo stanovisko rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu.

Závěrečná kapitola druhé části tohoto pojednání se zabývá analýzou vybrané judikatury. Za tímto účelem byla vybrána kauza soudního přezkumu hodnocení maturitní zkoušky, přesněji tedy výsledku didaktického testu z matematiky, která dle názoru autora vhodně charakterizuje relevantní judikaturní stanoviska. Tato kauza se rovněž stala předmětem zájmu významných sdělovacích prostředků, proto jistě nebude pro kvalifikovaného čtenáře představovat novinku.

V souvislosti s uvedenou kauzou jsou tak zkoumána rozhodnutí vysokých vnitrostátních soudů, jedná se o Městský soud v Praze, Nejvyšší správní soud v Brně, a dokonce i Ústavní soud v Brně.

1 Ochrana poskytovaná orgány moci výkonné

Právní řád naší vlasti vychází z předpokladu, že ochrany subjektivních práv se lze primárně domáhat před orgány moci soudní, což vyplývá z ustanovení článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen Listina),² podle něhož: „*se každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.*“ V některých případech však právní řád poskytuje rovněž možnost ochrany subjektivních práv v řízení před orgány moci výkonné, která doplňuje ochranu poskytovanou orgány moci soudní.

Tak je tomu i v případě hodnocení výsledků vzdělávání na středních školách, pokud jde o hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení, specifická úprava je pak věnována rovněž ochraně proti hodnocení maturitní a závěrečné zkoušky. Naopak právní řád neupravuje ochranu proti průběžnému hodnocení výsledků vzdělávání, kterou by poskytovaly orgány moci výkonné. Není však vyloučeno, aby taková úprava byla obsažena v jednotlivých školních řádech.

1.1 Ochrana proti hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení

Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen školský zákon)³ v rámci ustanovení §69 odst. 9 upravuje postup, kterým se lze domáhat přezkoumání hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení.

Důvodová zpráva k tomuto zákonu v této souvislosti relativně lakonicky konstatuje: „*Dále se upřesňuje, že žákovi nebo jeho zákonnému zástupci je umožněno v případech pochybnosti o správnosti klasifikace nebo slovního hodnocení na konci příslušného pololetí požádat o komisionální přezkoušení. Počet stížností na nesprávnost hodnocení (klasifikace) vzrůstá. Nově se proto zavádí možnost, aby se komisionální přezkoušení mohlo na základě rozhodnutí krajského úřadu konat v jiné střední škole, a to za případné účasti školního inspektora (uvedené se vztahuje i na opravné zkoušky). Komisionální přezkoušení se zavádí jako*

² Listina základních práv a svobod, vyhlášena usnesením České národní rady č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.

³ Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění předpisů pozdějších.

nárokové. “ (Důvodová zpráva k návrhu zákona o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), 2004, s. 140)

Jmenovaná právní úprava tak umožňuje zletilému žákovi, případně zákonnému zástupci nezletilého žáka požádat ředitele školy o přezkoumání hodnocení žáka v závěru prvního či druhého pololetí. Jestliže by ovšem vyučujícím byl sám ředitel školy, podává se tato žádost přímo krajskému úřadu. Uvedenou žádost lze přitom odůvodnit pouze pochybnostmi o správnosti takového hodnocení. Zároveň je třeba ji podat při zachování zákonem určené subjektivní lhůty⁴ tři dnů a objektivní lhůty,⁵ která je rovněž třídní.

Příslušný správní orgán, ať už ředitel školy, nebo krajský úřad, pak ve lhůtě nejpozději čtrnácti dnů od doručení žádosti nařídí komisionální přezkoušení žáka. Se zákonnými zástupci žáka však může být dohodnut i termín odlišný. Zde ovšem zákonodárce opomněl skutečnost, že o takové komisionální přezkoušení může požádat zletilý žák sám, proto je ve smyslu teleologického výkladu tohoto ustanovení jistě nutno konstatovat, že v takové situaci by lhůta musela být ujednána s oním zletilým žákem, nikoli jeho zákonnými zástupci. Obdobný názor zastává i komentářová literatura. (Valenta, 2005, s. 681)

Zákon přitom dále stanoví, že Česká školní inspekce poskytne na základě žádosti ředitele školy či krajského úřadu nezbytnou součinnost.

Důležité změny však doznalo ustanovení desátého odstavce ve spojitosti s novelizací školského zákona zákonem č. 49/2009 Sb.⁶ V souladu s touto novelizací totiž školský zákon specificky upravil postup v situaci, kdy se žádost o přezkoumání výsledků hodnocení vzdělávání dotýká hodnocení chování či předmětů výchovného zaměření. V takovém případě totiž správní orgán po podání příslušné žádosti nenařizuje komisionální zkoušku, nýbrž posoudí, zda byla dodržena pravidla pro hodnocení výsledků vzdělávání žáka. Přitom v souladu s dikcí §30 odst. 2 jmenovaného zákona tato pravidla upravuje školní řád.

Důvodová zpráva k příslušné novelizaci školského zákona v této souvislosti uvádí: „[...] *V některých předmětech nebo oblastech s převahou výchovného zaměření (např. hudební,*

⁴ Jedná se o lhůtu, jejíž počátek je stanoven do dne, kdy se oprávněná osoba o důvodech pro podání této žádosti dověděla.

⁵ Jedná se o lhůtu, jejíž konec nastane nejpozději do tří dnů od vydání vysvědčení.

⁶ Zákon č. 49/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění předpisů pozdějších.

výtvarná, tělesná výchova) lze jen velmi obtížně hodnotit žáka za celé pololetí jednorázovým přezkoušením. V těchto předmětech záleží totiž na průběhu vzdělávání žáka a na jeho výsledcích za období celého pololetí, je třeba přihlídnout např. k portfoliu žákovských prací (typické např. ve výtvarné výchově, pracovních činnostech apod.). Proto se v novém odstavci 10 v případech, kdy se žádost o nápravu bude týkat hodnocení chování nebo předmětů výchovného zaměření, umožňuje řediteli školy nebo krajskému úřadu (v případě, kdy je vyučujícím ředitel školy) posoudit hodnocení žáka [...]“ (Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění předpisů pozdějších, 2008, s. 55)

Jestliže tedy správní orgán dospěje k závěru, že došlo k porušení uvedených pravidel, hodnocení změní. V opačném případě nejdéle do 14 dnů ode dne doručení žádosti takové hodnocení potvrdí.

Zákon dále v odst. 11 přiznává zvláštní oprávnění rovněž krajskému úřadu, avšak to jen tehdy, je-li správním orgánem, který o žádosti dle odst. 9 nebo 10 rozhoduje. Níže uvedená oprávnění přitom nepřísluší řediteli školy, jestliže je sám oním správním orgánem. V takovém případě je totiž krajský úřad oprávněn určit, že komisionální přezkoušení proběhne na jiné střední škole. Případně může rovněž požádat školního inspektora o účast na takovém komisionálním přezkoušení, přitom v případě takové žádosti je inspektor povinen se komisionálního přezkoušení zúčastnit.

Konečně, pokud jde o samotnou organizaci komisionálního přezkoušení, je nutno nahlédnout do prováděcího právního předpisu, kterým je v tomto případě vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen Ministerstvo školství) o středním vzdělání a vzdělání v konzervatoři.⁷ Tato vyhláška pak ve svém §6 upravuje i pravidla komisionální zkoušky. Především se zde stanoví, že komisionální zkoušku koná žák i tehdy, jestliže jde o komisionální přezkoušení ve smyslu §69 odst. 9 školského zákona. Přitom je přípustné, aby se žák podrobil v jednom dni pouze jedné komisionální zkoušce. Podrobnosti vztahující se k dané komisionální zkoušce, zejména složení komise, termín zkoušky a

⁷ Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 13/2005 Sb. o středním vzdělávání a vzdělávání v konzervatoři.

způsob vyrozumění žáka, resp. zákonného zástupce nezletilého žáka o jejím výsledku určí ředitel školy a také je vyvěsí v písemné formě na přístupném místě ve škole.

Jmenované ustanovení však opomíjí skutečnost, že v určitých případech může být správním orgánem, který rozhoduje o komisionálním přezkoušení nikoli ředitel školy, nýbrž krajský úřad. V tomto případě je dle názoru autora nutno za užití právního principu *lex superior derogat legi inferiori* dospět k závěru, že při neexistenci právní úpravy jsou v takovém případě příslušné otázky organizace komisionálního přezkoušení věcí správního uvážení krajského úřadu. Tento úřad však dozajista nemůže postupovat svévolně, je vázán zejména základními zásadami činnosti správních orgánů ve smyslu ustanovení §2-8 správního řádu.⁸

Obecně je totiž nutno dospět k závěru, že celý postup komisionálního přezkoušení a žádosti o něj představuje zvláštní úpravu správního řízení, na kterou se subsidiárně užije obecná úprava správního řízení podle dikce ustanovení §9 a n. správního řádu. To ostatně výslovně vyplývá rovněž při užití argumentace *a contrario* ve vztahu k ustanovení §183 odst. 1 školského zákona, podle něhož se správní řád na rozhodování podle konkrétních ustanovení školského zákona neužije. Na rozhodování podle zde neuvedených ustanovení se tedy logicky užije.

1.1.1 Ochrana proti nečinnosti správního orgánu

Výše analyzovaný postup předpokládá, že správní orgán, ať už ředitel školy nebo krajský úřad, řádně plní své povinnosti. V reálném světě však často nelze uplatnit ideální předpoklady, z nichž vycházejí některé právní normy. Proto i právní řád poskytuje řadu institutů, které slouží k ochraně proti nečinnosti správního orgánu.

Podání stížnosti České školní inspekci

Sama Česká školní inspekce na svém webu zmiňuje pouze možnost podání stížnosti České školní inspekci, jestliže by se ředitel školy neřídil výše rozebranou právní úpravou. (Nesouhlas se známkou na vysvědčení) Web školní inspekce se nemýlí, neboť takovou variantu připouští ustanovení §175 odst. 6 školského zákona se zřetelem na odst. 2 písm. d jmenovaného ustanovení.

⁸ Zákon č. 500/2004 Sb. Správní řád ve znění předpisů pozdějších (dále jen správní řád).

Z výroční zprávy České školní inspekce za školní rok 2018/2019, která byla v době přípravy tohoto pojednání nejnovější výroční zprávou dostupnou na webu, bylo v tomto školním roce podáno pouze 22 stížností týkajících se hodnocení výsledků vzdělávání, z čehož bylo 14 vyhodnoceno jako důvodných. Česká školní inspekce dále nerozvádí, jaký konkrétní obsah tyto stížnosti měly. Právní řád ovšem poskytuje i další nástroje ochrany proti případné nečinnosti správního orgánu.

Žádost o uplatnění opatření na ochranu proti nečinnosti podle správního řádu

Se zřetelem na uvedený závěr o aplikaci správního řádu na proces přezkumu je třeba konstatovat, že postup upravený správním řádem jako ochrana proti nečinnosti správního orgánu v rámci ustanovení §80 odst. 3 umožňuje zletilému žákovi, případně zákonnému zástupci nezletilého žáka podat po marném uplynutí čtrnáctidenní lhůty pro vydání rozhodnutí o nařízení komisionálního přezkoušení žádost o uplatnění opatření proti nečinnosti nadřízenému správnímu orgánu.

Nadřízeným správním orgánem ředitele školy bude krajský úřad. V případě, že v dané věci v prvním stupni rozhodují krajský úřad, bude oním nadřízeným správním orgánem Ministerstvo školství.

Nadřízený správní orgán pak ve smyslu §80 odst. 4 správního řádu musí volit takovou variantu postupu, která se jeví jako nejúčelnější. Může tedy přikázat nečinnému správnímu orgánu, aby ve stanovené⁹ lhůtě vydal rozhodnutí o nařízení komisionálního přezkoušení. Dále může rovněž svým usnesením věc převzít a příslušné rozhodnutí sám vydat. Přichází v úvahu i možnost pověřit jiný správní orgán ve svém správním obvodu, mohlo by se tak kupříkladu jednat o ředitele jiné školy v daném kraji. Konečně může svým usnesením též v přiměřeném rozsahu prodloužit lhůtu pro vydání rozhodnutí, avšak jen tehdy, lze-li se důvodně domnívat, že správní orgán v prodloužené lhůtě rozhodnutí v dané věci vydá, a jestliže je tento postup pro účastníky výhodnější.

Po bezvýsledném použití prostředků ochrany proti nečinnosti podle správního řádu se jako ultima ratio jeví rovněž možnost podání žaloby na ochranu proti nečinnosti podle díkce §79

⁹ V tomto případě lhůtu stanoví nadřízený správní orgán na základě svého správního uvážení.

odst. 1 soudního řádu správního.¹⁰ V případě úspěchu takové žaloby správní soud, tedy krajský soud, uloží svým rozhodnutím ve formě rozsudku správnímu orgánu povinnost vydat rozhodnutí a za tímto účelem stanoví adekvátní lhůtu, která však nesmí překročit lhůtu určenou zvláštním zákonem. V tomto případě tak jde o lhůtu čtrnáctidenní.

1.1.2 Možnost uplatnění opravného prostředku

Závěr o aplikaci správního řádu na celý proces samozřejmě souvisí též s otázkou užití dalších ustanovení správního řádu. Významná bude zejména otázka, zda lze užít opravné prostředky podle správního řádu.

Teoreticky by totiž přicházelo v úvahu napadení rozhodnutí ředitele školy, případně rozhodnutí krajského úřadu o nařízení komisionálního přezkoušení prostřednictvím institutu odvolání dle ustanovení §81 a n. správního řádu. Odvolacím správním orgánem by ve smyslu ustanovení §89 odst. 1 správního řádu byl krajský úřad, jestliže by odvolání směřovalo proti rozhodnutí ředitele školy. V případě, že by odvolání směřovalo proti rozhodnutí krajského úřadu bylo by odvolacím správním orgánem Ministerstvo školství.

Je však třeba si položit otázku, proti jakým vadám výše zmíněného rozhodnutí by odvolání směřovalo. V zásadě by se mohlo jednat zejména o vady spočívající v nezákonném určení termínu komisionální zkoušky, případně i nezákonném určení složení zkušební komise apod.

V praxi by tak byla zřejmě významnější možnost podání odvolání proti rozhodnutí ředitele školy či krajského úřadu dle §69 odst. 10 školského zákona. Zde totiž správní orgán nerozhoduje o pouhém nařízení komisionálního přezkoušení, nýbrž za určitých okolností může rozhodovat přímo o samotném hodnocení, zákon mu totiž přiznává oprávnění změnit příslušné hodnocení nebo jej potvrdit.

Konečně je však nutno konstatovat, že lze teoreticky připustit i odlišný právní názor. Ten by vycházel z předpokladu, že úkony správního orgánu ve smyslu ustanovení §69 odst. 9 i 10 školského zákona nelze pokládat za správní rozhodnutí podle §67 a n. správního řádu, nýbrž za zásah správního orgánu ve smyslu ustanovení §82 a n. soudního řádu správního. V tomto případě by podání opravného prostředku bylo vyloučeno. Žák nebo jeho zákonný zástupce

¹⁰ Zákon č. 150/2002 Sb. Soudní řád správní ve znění předpisů pozdějších (dále jen soudní řád správní).

by proti takovému zásahu mohli brojit pouze cestou žaloby na ochranu proti nezákonnému zásahu, pokynu nebo donucení správního orgánu.

Bohužel však tato problematika doposud nebyla zkoumána autory odborné literatury z oblasti právní vědy a rovněž se v této věci dle dostupných informací nevyjádřila ani relevantní judikatura vysokých vnitrostátních soudů.

Dle názoru autora je však uvedené úkony správního orgánu nutno dozajista považovat za rozhodnutí správního orgánu podle §67 a n. správního řádu. Tyto úkony totiž naplňují znaky, kterými judikatura správních soudů konstantně vymezuje správní rozhodnutí. Jde například o rozsudek Nejvyššího správního soudu vztahující se k otázce rozhodnutí o pozastavení výkonu exekutorského oprávnění dle exekučního řádu, které nebylo jako správní rozhodnutí výslovně označeno. Zde Nejvyšší správní soud výslovně konstatuje: „*Nejvyšší správní soud má přitom za nepochybné, že rozhodování o pozastavení výkonu exekutorského úřadu má charakter rozhodování ve smyslu § 1 odst. 1 správního řádu, neboť se v rámci něj rozhoduje o (dočasné) úpravě subjektivního práva fyzické osoby [...] Vzhledem k tomu, že zde zvláštní zákon [...] svěřuje správnímu orgánu [...] pravomoc rozhodovat ve smyslu § 1 odst. 1 správního řádu a přitom neobsahuje žádné ustanovení, které by použití správního řádu vylučovalo, uzavírá Nejvyšší správní soud, že rozhodování o pozastavení výkonu exekutorského úřadu ve smyslu § 122 exekučního řádu se uskutečňuje ve správním řízení, které se řídí pravidly upravenými ve správním řádu.*“¹¹

Nejvyšší správní soud se ve výše uvedeném rozsudku jednoznačně přiklonil k materiálnímu pojetí správního rozhodnutí, která má v našem právním řádu dlouhou tradici.¹² Autor se tedy domnívá, že obdobně lze pohlížet rovněž na úkony správního orgánu dle §69 odst. 9 a 10 školského zákona.

1.2 Ochrana proti hodnocení maturitní a závěrečné zkoušky

V případě maturitní a závěrečné zkoušky stanoví právní řád zvláštní úpravu ochrany proti jejímu hodnocení. Tato zvláštní úprava přitom nepochybně vylučuje užití obecné úpravy, o

¹¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2004, spis. zn. 2 As 19/2004-92.

¹² Lze zmínit např. Nález Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 1920, spis. zn. 10941 (Boh. adm. 589).

níž je pojednáno výše. To lze odůvodnit užitím právního principu *lex specialis derogat legi generali*. Jmenovaná právní úprava je obsažena v rámci ustanovení §82 školského zákona.

1.2.1 Přezkum profilové části maturitní zkoušky

Ustanovení prvního odstavce umožňuje tomu, kdo konal maturitní zkoušku s výjimkou společné části této zkoušky, případně byl ze zkoušky vyloučen, písemnou formou požádat krajský úřad o přezkum průběhu a výsledku takové zkoušky. Tuto žádost je ve smyslu ustanovení třetího odstavce nezbytné podat ve lhůtě 20 dnů od uplynutí doby pro konání profilové maturitní zkoušky.

Krajský úřad o této žádosti rozhodne do 30 dnů od doručení dané žádosti tak, že hodnocení zkoušky změní, případně zruší a rozhodne o opakování zkoušky, jestliže zjistí, že v průběhu této zkoušky došlo k porušení právních předpisů případně nastaly odlišné vážné nedostatky, které byly způsobilé ovlivnit řádný průběh nebo hodnocení takové zkoušky. Jinak krajský úřad hodnocení zkoušky potvrdí. Při posuzování žádosti poskytuje krajskému úřadu součinnost škola, v níž se zkouška konala, Česká školní inspekce, jakož i další orgány.

1.2.2 Přezkum společné části maturitní zkoušky

Vedle toho však ustanovení druhého odstavce §82 školského zákona zakládá odlišný režim pro přezkum výsledku případně rozhodnutí o vyloučení ze společné části maturitní zkoušky. V tomto případě se totiž žádost nepodává příslušnému krajskému úřadu, nýbrž přímo Ministerstvu školství. V literatuře se uvádí, že odlišná příslušnost správního orgánu je v tomto případě určena tím, že společná část maturitní zkoušky je jednotně zajišťována Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání, které je příspěvkovou organizací Ministerstva školství. (Štencel, 2014, s. 189) Naopak je zachována lhůta pro podání žádosti, která činí 20 dnů od ukončení doby pro konání společné části maturitní zkoušky.

Ministerstvo školství následně ve lhůtě 30 dnů od doručení žádosti v tomto případě pouze žadateli odešle písemné vyrozumění o výsledku přezkoumání.

Předběžný přezkum zadání didaktického testu (hromadná validace)

Proces předběžného přezkumu zadání didaktického testu školský zákon explicitně neupravuje. Jedná se o postup, který nastává bezprostředně poté, co Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (dále jen Cermat) obdrží odpovědi účastníků daného didaktického

testu. Jestliže z jejich vyhodnocení vyplývá, že velká část odpovědí není správná, přezkoumá příslušný úkol a možné odpovědi znovu tzv. validační komise. Tato komise přitom může na základě své odborné úvahy dospět k závěru, že i jiné než původně zamýšlené řešení je správné. Až po skončení tohoto procesu tak Cermat oznámí správná řešení úkolů obsažených v příslušném didaktickém testu.

Vzhledem k tomu, že tento proces není zákonem výslovně upraven, nabízí se otázka, zda se nejedná o svévoli ze strany Cermatu, která postrádá příslušné zákonné zmocnění a odporuje tak principu enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí, který je vyjádřen například v rámci ustanovení čl. 2 odst. 3 Ústavy naší vlasti. Autor je toho názoru, že tento rozpor dán není, neboť za dostačující považuje obecné zmocnění k vyhodnocení výsledků testů, které je Cermatu přiznáno, a to ustanovením §80 odst. 3 písm. b školského zákona.

Nejvyšší správní soud se otázkou hromadné validace zabíral ve svém rozhodnutí ze dne 17. 1. 2013 ve věci formulace otázek maturitní zkoušky. Zde uvádí, že: „*Hromadná validace provedená Centrem je nepochybně důležitým prvkem kontrolního mechanismu při vyhodnocování didaktických testů jednotlivých žáků, ovšem její závěry nesmí být považovány za nezpochybnitelné a vyloučené ze soudní kontroly*“¹³ Soud dále uvádí, že jestliže vznikne pochybnost o správnosti výsledků hromadné validace, je příslušný správní orgán v rámci řízení o přezkumu společné části maturitní zkoušky povinen se takovou pochybností zabírat. Při aplikaci svého správního uvážení pak dozajista není vázán výsledkem, k němuž validační komise v rámci předběžného přezkumu dospěla.

1.2.3 Aplikace správního řádu na proces přezkumu

Ustanovení §183 odst. 1 školského zákona výslovně stanoví, že se správní řád nepoužije na rozhodování mj. dle §82. Otázka aplikace správního řádu je však mírně problematictější, než by se mohlo na první pohled jevit.

Toto ustanovení bylo totiž vykládáno rovněž soudní judikaturou, která poukázala na souvislost s dalšími ustanoveními právního řádu. Jedná se především o právní názor senátu č. 7 Nejvyššího správního soudu, který z ustanovení §177 odst. 1 správního řádu dovozuje možnost užití základních principů činnosti správních orgánů rovněž na proces

¹³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, spis. zn. 7 As 165/2012-22.

přezkoumávání maturitní zkoušky, ať již v její profilové nebo společné části. Podle jmenovaného ustanovení se totiž tyto zásady „[...] použijí při výkonu veřejné správy i v případech, kdy zvláštní zákon stanoví, že se správní řád nepoužije, ale sám úpravu odpovídající těmto zásadám neobsahuje.“

Dříve zmíněný senát č. 7 dále dovozuje z přechodných ustanovení správního řádu, přesněji ustanovení §180 odst. 1 i povinnost správního orgánu, který o přezkoumání maturitní zkoušky rozhoduje, řádně své rozhodnutí odůvodnit podle dikce §68 odst. 1 správního řádu. Soud v tomto případě jde nad rámec aplikace základních zásad činnosti správních orgánů na proces přezkoumávání. Přitom se opírá o zmíněné přechodné ustanovení správního řádu, které praví: „tam, kde se podle dosavadních právních předpisů postupuje ve správním řízení tak, že správní orgány vydávají rozhodnutí, aniž tyto předpisy řízení v celém rozsahu upravují, postupují v otázkách, jejichž řešení je nezbytné, podle tohoto zákona.“¹⁴

Naopak senát č. 6 tomuto názoru nepřisvědčil. Poukazuje především na skutečnost, že přezkum společné části maturitní zkoušky dle §82 odst. 2 byl Ministerstvu školství svěřen až od 1. 9. 2009, kdy příslušné ustanovení školského zákona nabylo právní účinnosti. Podle jeho názoru tak nelze tento přezkum považovat za postup podle dosavadního právních předpisů ve smyslu ustanovení §180 odst. 1 správního řádu, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2006.

Naopak rozšířený senát Nejvyššího správního soudu jednoznačně konstatuje, že školský zákon vstoupil v účinnost dne 1. 1. 2005, tedy před nabytím účinnosti správního řádu. Proto je nutno postup podle školského zákona považovat za postup dle dosavadního právního předpisu podle §180 odst. 1 správního řádu bez zřetele na to, že relevantní ustanovení školského zákona mělo z vůle zákonodárce odloženu účinnost.¹⁵

Lze tedy závěrem konstatovat, že v souladu se stanoviskem rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu se na proces přezkumu maturitní zkoušky dle §82 školského zákona užije správní řád, avšak pouze ta jeho ustanovení, která obsahují úpravu otázek, jejichž řešení je nezbytné. A to bez zřetele na ustanovení §183 odst. 1 školského zákona. Tento právní názor Nejvyššího správního soudu má přitom oporu i v odborné literatuře, například: „Vyloučí-li

¹⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, spis. zn. 7 As 165/2012-22.

¹⁵ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2014, spis. zn. 6 As 68/2012-47.

zvláštní zákon použití správního řádu, aniž by stanovil 'jiný postup', jde o řešení, které s ohledem na níže uvedené nálezy Ústavního soudu odporuje čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 36 odst. 1 Listiny“ (Kněžínek, 2010, s. 169)

1.2.4 Právní povaha výsledku přezkumu

Školský zákon poměrně lakonicky konstatuje, že v případě přezkumu profilové části maturitní zkoušky *„krajský úřad rozhodne o žádosti ve lhůtě 30 dnů ode dne jejího doručení, a to tak, že výsledek zkoušky změní, nebo zruší a nařídí opakování zkoušky, pokud zjistí, že při této zkoušce byly porušeny právní předpisy nebo se vyskytly jiné závažné nedostatky, které mohly mít vliv na řádný průběh nebo výsledek zkoušky; v opačném případě výsledek zkoušky potvrdí.“* Naopak v případě přezkumu společné části maturitní zkoušky: *„ [...] ministerstvo žadateli odešle písemné vyrozumění o výsledku přezkoumání.“*

Mohlo by se tak zdát, že právní akt, který je výsledkem přezkumu, má odlišnou povahu v případě přezkumu společné a profilové maturitní zkoušky. Ve skutečnosti se však v souladu se stanoviskem judikatury jedná jen o terminologickou nejednoznačnost, kterou lze považovat za legislativně-technickou chybu zákonodárce.

Soudy nižšího stupně, jakož i senát č. 7 Nejvyššího správního soudu se přikláněly k názoru, že oba výše uvedené právní akty je nutno považovat za rozhodnutí ve smyslu ustanovení §65 odst. 1 soudního řádu správního. Tedy: *„úkon správního orgánu, jímž se zakládají, mění, ruší nebo závazně určují jeho práva nebo povinnosti“*

Například senát č. 7 Nejvyššího správního soudu tak dovozuje, že uvedené vyrozumění Ministerstva školství je nutno pokládat za rozhodnutí podle soudního řádu správního, neboť zasahuje do práv účastníka řízení. Dále pak podotýká, že rovněž ustanovení §183 odst. 1, které jinak vylučuje užití správního řádu, hovoří o vyloučení jeho užití na *„rozhodování.“*¹⁶

Naopak senát č. 6 Nejvyššího správního soudu je toho názoru, že vyrozumění Ministerstva školství nelze pokládat za rozhodnutí podle ustanovení §65 odst. 1 soudního řádu správního, nýbrž je nutno jej považovat za zásah správního orgánu ve smyslu ustanovení §82 soudního řádu správního. Tedy: *„zásah, pokyn nebo donucení správního orgánu, který není*

¹⁶ Viz Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, spis. zn. 7 As 165/2012-22.

rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo.“

Jmenovaný senát č. 6 tak uvádí: „[...] bylo by namístě i v takovém případě ve smyslu výše citované judikatury rozšířeného senátu připustit pouze žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu podle § 82 a násl. s. ř. s., a nikoli žalobu proti správnímu rozhodnutí.“¹⁷

Svůj právní názor přitom tento senát odůvodňuje poukazem na starší judikaturu Nejvyššího správního soudu. Připomíná tak, že z důvodu nedostatku formy rozhodnutí nelze proti uvedenému vyrozumění brojit cestou žaloby proti rozhodnutí dle soudního řádu správního.¹⁸

Byla tak předestřena složitá právní otázka diferenciací mezi materiálním a formálním pojetím správního rozhodnutí. Formální pojetí správního rozhodnutí totiž v zásadě vyžaduje, aby příslušný správní akt byl jako správní rozhodnutí výslovně označen. Naopak v případě materiálního pojetí správního rozhodnutí takové označení není zapotřebí. Tato otázka byla jmenovaným senátem č. 6 předložena rozšířenému senátu Nejvyššího správního soudu k zaujetí stanoviska.

Stanovisko rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu se však jednoznačně přiklonilo na stranu senátu č. 7. Rozšířený senát dospěl k závěru, že vyrozumění Ministerstva školství naplňuje všechny znaky správního rozhodnutí.¹⁹ Daný správní akt má jednoznačně určeného adresáta, kterým je žák požadující přezkoumání výsledku maturitní zkoušky, přičemž takový akt zakládá, mění, ruší či závazně určuje jeho určitá práva, proces jeho vydání je upraven právními předpisy (školským zákonem a správním řádem). K jeho vydání je příslušný správní orgán podle zákonem určené příslušnosti. Má povahu materializovaného aktu, který obsahuje stanovené náležitosti, adresát o něm musí být řádně vyrozuměn. Jsou tak naplněny znaky, které považuje i odborná literatura za rozhodující pro definici správního rozhodnutí. (Průcha, 2012, s. 278 a n.) Konečně rozšířený senát poukazuje též na strukturu jmenovaného

¹⁷ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2013, spis. zn. 6 As 68/2012-36.

¹⁸ Senát dále poukazuje na starší judikaturu, zejména na Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2010, spis. zn. 7 As 3/2008-98.

¹⁹ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2014, spis. zn. 6 As 68/2012-47.

právního aktu, který obsahuje náležitosti obvyklé pro rozhodnutí, tj. záhlaví, výrok, odůvodnění a poučení o nepřípustnosti rozkladu.

Jako určitou zajímavost lze uvést názor Václava Štencle, podle něhož by za zásah správního orgánu ve smyslu ustanovení §82 a. n. soudního řádu správního bylo možno považovat samotné hodnocení maturitní zkoušky na maturitním vysvědčení, nikoli až právní akt, který je výsledkem přezkumu dle §82 školského zákona. Přitom v roli žalovaného by vystupoval předseda maturitní komise, eventuelně ředitel školy v případě profilové části maturitní zkoušky a Cermat v případě společné části maturitní zkoušky. (Štencel, 2014, s. 191) V praxi však takový postup judikatura doposud neřešila, proto se jedná o pouhou akademickou úvahu.

1.2.5 Možnost uplatnění opravného prostředku

Aplikace správního řádu na proces přezkumu maturitní zkoušky má pochopitelně široké dopady, zdaleka totiž nejde jen o otázku charakteru právního aktu, který je výsledkem přezkumu.

Logicky se totiž nabízí otázka, zda nelze takový právní akt napadnout některým z opravných prostředků podle správního řádu. Jednalo by se o odvolání proti rozhodnutí krajského úřadu podle §81 odst. 1 správního řádu, o němž by podle §89 odst. 1 správního řádu rozhodoval nejbližší nadřízený správní orgán, tedy Ministerstvo školství. V případě vyrozumění Ministerstva školství by šlo o rozklad podle ustanovení §152 odst. 1 správního řádu, o němž by rozhodoval osobně ministr školství na návrh rozkladové komise. Jestliže bychom dospěli k závěru o možnosti použití opravných prostředků, mělo by to potom význam i pro účely soudního přezkumu, neboť lze obecně říci, že marné uplatnění takového opravného prostředku by bylo předpokladem podání žaloby ve správním soudnictví.

Ostatně zmíněnou alternativou se zaobíral i senát č. 6 Nejvyššího správního soudu, který konstatoval: „*v případě dovození plné aplikace správního řádu [...] by bylo namístě rovněž zkoumat, zda proti takovému správnímu rozhodnutí stěžovatele o přezkoumání výsledku didaktického testu nelze podat řádný opravný prostředek v podobě rozkladu.*“²⁰

²⁰ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2013, spis. zn. 6 As 68/2012-36.

Obdobně i odborná literatura se touto úvahou zabírala. Václav Štencel ve svém pojednání uvádí, že by užití těchto opravných prostředků bylo možné za splnění dvou podmínek. Užití takové úpravy by se muselo jevit nezbytným a současně by neexistovala zvláštní úprava. Nicméně dochází k závěru, že druhá z těchto podmínek není splněna. Neboť samotnou úpravu přezkumu maturitní zkoušky pokládá za úpravu: „*řádného opravného prostředku*.“ (Štencel, 2014, s. 193)

Také rozšířený senát Nejvyššího správního soudu možnosti aplikace opravných prostředků podle správního řádu nepřisvědčil. Právní názor rozšířeného senátu vychází z několika předpokladů. Předně připomíná, že ustanovení § 180 odst. 1 správního řádu nutně nevyžaduje aplikaci celého správního řádu na proces přezkumu, nýbrž jen těch jeho ustanovení, která obsahují úpravu otázek, jejichž řešení je nezbytné. Přitom podle stanoviska rozšířeného senátu nelze opravný prostředek proti příslušnému právnímu aktu (v tomto případě vyrozumění Ministerstva školství) považovat za nezbytný.

V tomto kontextu se poukazuje též na starší judikaturu Nejvyššího správního soudu, ve které dospěl k názoru, podle něhož: „*[...] nelze přisvědčit stěžovateli v právním názoru, že mezi základní zásady rozhodování o právech a povinnostech správními orgány patří rozhodování ve dvou stupních (možnost odvolání ke správnímu orgánu)*.“²¹

Dále rozšířený senát připomíná, že samotná úprava procesu přezkumu má vlastně povahu úpravy jakéhosi kvazi opravného prostředku. Což dále podporuje závěr o tom, že opravný prostředek v daném případě není nezbytný.

²¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2005, spis. zn. 2 As 47/2004-61.

2 Ochrana poskytovaná orgány moci soudní

2.1 Soudní přezkum ve vztahu k právu na vzdělání podle ústavního pořádku a mezinárodních smluv

Právo na vzdělání dozajista zahrnuje více prvků, kromě práva samostatně se vzdělávat, např. studiem odborné literatury, jde také o právo na přístup k institucím, které vzdělání zajišťují, ať už povahy soukromé nebo veřejné. Konečně jde také o tzv. právo na absolutorium, jestliže jednotlivec splní stanovené podmínky, má právo na osvědčení o dosaženém stupni vzdělání.

Ondřej Moravec ve svém příspěvku poukazuje na to, že dle jeho názoru existuje ve společnosti určitá obava z přílišné judicializace vzdělávacího procesu, protože správní soudy přistupují k souvisejícím otázkám velmi rezervovaně. Zároveň ovšem upozorňuje na značnou nerovnost ve vztahu mezi žákem a učitelem, který je vychýlen ve prospěch učitele. Proto je dle jeho názoru nutno přiznat velkou úlohu právě soudní ochraně žáka proti případné svévoli učitele. (Moravec, 2014, s. 46-47)

2.1.1 Zakotvení v ústavním pořádku

Právo na vzdělání představuje jedno z hospodářských, sociálních a kulturních práv, které upravuje Listina v rámci své hlavy čtvrté. Tato úprava je obsažena v ustanovení článku 33, jež je však nutno interpretovat se zřetelem k článku 41 odst. 1. Tohoto práva se tedy lze domáhat jen v mezích zákonů, které příslušné ustanovení provádí.

Takový závěr je v oblasti ústavního práva obecně uznáván. Ve vztahu k právu na vzdělání jej *expresis verbis* formuloval též Ústavní soud ve svém nálezu z roku 2000. Doslova uvádí: „*Nejedná se tudíž o základní práva, aplikovatelná přímo na základě ústavního předpisu, tj. Listiny (jak je tomu např. u práv podle hlavy druhé Listiny), ale o taková práva, jejichž uplatňování je možné toliko v souladu s běžným, implementačním zákonodárstvím.*“²²

Ústavní soud tedy formuloval závazný právní názor, že primárně obecné soudy jsou příslušné k soudní kontrole zákonnosti postupu veřejné správy ve vztahu k zákonům, které provádějí příslušné ustanovení Listiny základních práv a svobod.

²² Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2000, spis. zn. I. ÚS 620/2000.

2.1.2 Zakotvení v mezinárodním právu veřejném a právu Evropské unie

Je třeba dále konstatovat, že právo na vzdělání je garantováno rovněž řadou ustanovení mezinárodního práva veřejného a práva Evropské unie. Jedná se o čl. 26 Všeobecné deklarace lidských práv. Zde je ovšem nutno podotknout, že se jedná o pouhou deklaraci bez právní závaznosti. Dále jde o ustanovení čl. 13 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.²³ Toto ustanovení nepostrádá právní závaznost, avšak ta se vztahuje pouze na dotčené státy, jednotlivec se může tohoto práva domáhat pouze před vnitrostátními orgány veřejné moci. Dále se sluší poukázat rovněž na ustanovení čl. 28 Úmluvy o právech dítěte,²⁴ která však rovněž zavazuje pouze dotčené státy.

Zakotvení práva na vzdělání v Listině základních práv Evropské unie²⁵ najdeme v rámci ustanovení čl. 14, avšak i v tomto případě je její použití omezeno ustanovením článku 51 pouze na činnost unijních orgánů a dále i na činnosti vnitrostátních orgánů, avšak to výhradně při aplikaci práva Evropské unie. Není tedy možné, aby Soudní dvůr Evropské unie zkoumal soulad vnitrostátních právních norem s Listinou základních práv Evropské unie, jestliže takové právní normy nebyly vydány k provedení unijního práva.

Podstatně významnější je tak z pohledu jednotlivce úprava práva na vzdělání v Evropské úmluvě o ochraně Lidských práv a základních svobod.²⁶ Zde je právo na vzdělání zakotveno v rámci ustanovení čl. 2 Dodatkového protokolu. Významnost úpravy práva na vzdělání v tomto předpisu mezinárodního práva je určena zejména možností jednotlivce podat Evropskému soudu pro lidská práva ve Štrasburku svou stížnost na porušení ustanovení výše zmíněné Úmluvy orgány veřejné moci signatářských států, což umožňuje ustanovení čl. 34 jmenované Úmluvy.

Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku však ve svých rozhodnutích dospěl k závěru, že zakotvení práva na vzdělání není spojeno s možností domáhat se soudní ochrany proti hodnocení výsledků vzdělávání stížností adresovanou tomuto soudu. Stávající judikatura pokládá též za vyloučené uplatnění práva na spravedlivý proces podle ustanovení

²³ Vyhláška Ministerstva zahraničních věcí č. 120/1976 Sb. o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

²⁴ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb. o Úmluvě o právech dítěte.

²⁵ Listina základních práv Evropské unie, č. 2012/C 326/02 Úředního věstníku Evropské unie.

²⁶ Sdělení federálního Ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb. o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8.

čl. 6 odst. 1 ve vztahu k přezkumu výsledků vzdělávání v případě rozličných odborných zkoušek a zmiňuje výslovně i vyloučení přezkumu hodnocení univerzitních zkoušek.²⁷

Lze tedy závěrem konstatovat, že mezinárodní právo veřejné ani právo Evropské unie zásadně neposkytují jednotlivci možnost domáhat se na této úrovni ochrany proti hodnocení výsledků vzdělávání. Rovněž recentní judikatura Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku prozatím zastává právní názor, podle něhož není možné se takové ochrany domáhat ani před tímto soudem. Do budoucna však dle názoru autora nelze vyloučit přehodnocení tohoto judikaturního stanoviska.

Zároveň je třeba podotknout, že závěry Ústavního soudu, jakož i Evropského soudu pro lidská práva se vztahují pouze k možné aplikaci právních norem ústavního pořádku naší vlasti, případně právních norem obsažených v mezinárodních smlouvách. Dozajista je tedy nelze vykládat tak, že by vylučovaly soudní přezkum hodnocení výsledků vzdělávání ve správním soudnictví, neboť zde správní soudy přezkoumávají soulad postupu správních orgánů s předpisy podústavního práva. Je tak třeba konstatovat, že právní názor senátu č. 6 Nejvyššího správního soudu, podle něhož by případný soudní přezkum výsledků maturitní zkoušky znamenal postup zcela nad rámec mezinárodních závazků republiky, je sice správný,²⁸ avšak republika nad rámec svých mezinárodních závazků postupuje zcela běžně. Takovou skutečnost tedy nelze považovat za argument odůvodňující užší rozsah soudního přezkumu. (Štencel, 2014, s. 194)

Tento názor zaujal rovněž rozšířený senát Nejvyššího správního soudu, když konstatoval: „[...] Přezkoumání výsledku maturitní zkoušky nespadá pod pojem "občanská práva či závazky" ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Na druhou stranu však soudní řád správní nijak nerozlišuje mezi rozsahem soudního přezkumu ve věcech, na něž je aplikovatelný čl. 6 odst. 1 citované Úmluvy, a v ostatních věcech.“²⁹

²⁷ Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26. 6. 1986, Van Marle proti Nizozemsku (stížnosti č. 8543/79), Rozhodnutí Evropského soudu pro lidské práva ze dne 11. 1. 2007, Herbst proti Německu (stížnost č. 20027/02).

²⁸ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2013, spis. zn. 6 As 68/2012-36.

²⁹ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2014, spis. zn. 6 As 68/2012-47.

2.1.3 Rozsah přezkumu ve správním soudnictví

Již starší judikatura správních soudů v souvislosti s přezkumem státních zkoušek na vysokých školách dovozovala, že studentovi, který se podrobuje zkoušce není dáno právo na určitý výsledek, nýbrž na řádný proces vztahující se k dané zkoušce. Princip přezkumu zkoušek přitom nespočívá v přezkoumávání znalostí, které student při konání zkoušky uplatnil a přezkoumávání patřičného hodnocení ze strany zkoušejícího, avšak spočívá v přezkoumávání zákonnosti procesů, které lze podle zákona zařadit pod výkon veřejné správy.³⁰

Ve vztahu k přezkumu maturitní zkoušky pak Krajský soud v Brně konstatoval, že: „*Soud není od toho, aby určoval, jaké hodnocení měla žalobkyně za svoji slohovou práci získat [...]*“³¹ Obdobný názor zaujaly i další soudy nižšího stupně, například Krajský soud v Ústí nad Labem.³² Jinými slovy lze konstatovat, že podle tohoto právního názoru by se soudní přezkum měl zaměřit pouze na otázku souladu postupu správních orgánů s právními předpisy.

Avšak právní názor senátu č. 7 Nejvyššího správního soudu jde i v této souvislosti dále. Senát připomíná, že „*nelze ani dovodit, že způsob formulace otázek maturitní zkoušky, jejich hodnocení a závěry případného přezkumu hodnocení, jsou věci čistě pedagogickou a nejedná se o zásah veřejné správy do právní sféry žáka [...]. Skutečnost, že určitá otázka závisí na odborném posouzení, nemůže znamenat, že ji to vylučuje ze soudní kontroly. [...]*“

Tomuto názoru přisvědčilo rovněž stanovisko rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu. Tento rozšířený senát se domnívá, že rozsah přezkumné činnosti nelze v souladu s právním řádem omezit na pouhý přezkum dodržení stanoveného procesního postupu správním orgánem. Jestliže totiž účastník namítá nesoulad napadeného rozhodnutí s normami hmotného práva, případně jeho věcnou nesprávnost záležející v chybně zjištěném skutkovém stavu, je správní soud povinen posoudit zákonnost napadeného rozhodnutí i v tomto směru.³³

³⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2009, spis. zn. 9 As 1/2009-141.

³¹ Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16. 8. 2012, spis. zn. 62A 67/2012-47.

³² Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 25. 3. 2013, spis. zn. 15A 118/2012-24.

³³ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2014, spis. zn. 6 As 68/2012-47.

2.1.4 Vztah k podobě zkoušky

V judikatuře se lze setkat s názorem, podle něhož je rozsah soudního přezkumu závislý na podobě zkoušky. Takový právní názor vyslovil mj. zmíněný senát č. 6 Nejvyššího správního soudu. Navazuje tak na starší judikaturu Nejvyššího správního soudu v souvislosti s univerzitními zkouškami, kde se uvádí, že: „[...] vědomosti studenta [...] lze zvláště při ústní formě zkoušek zpětně jen obtížně hodnotit, a to tím spíše, že hlediska odborná mohou převážit nad právními.“³⁴ Soudní přezkum zde tak z důvodu ústní formy příslušné zkoušky nemůže zahrnovat přezkum vědomostí, které student aplikoval při této ústní zkoušce, ani související hodnocení jeho výkonu ze strany zkoušejícího.

Zkoušejícímu je tedy poskytnut široký prostor pro způsob zkoušení, volbu pokládaných otázek, vyhodnocování jednotlivých aspektů odpovědi a výsledné hodnocení. Tato volnost není ničím jiným než prostorem pro správní uvážení. (Jemelka, 2019, s. 12-13)

Přezkum správního uvážení má potom judikaturou Nejvyššího správního soudu jednoznačně vymezeny určité kautely, které správní soud nemůže překročit. Správní soud tak zkoumá, zda byly splněny zákonné předpoklady pro použití správního uvážení, zda nebylo zneužito, jestli správní orgán nepřekročil limity a hlediska stanovená zákonem, jestli byly jeho úvahy slučitelné se zásadami logického uvažování a zda předpoklady tohoto úsudku byly získány náležitým procesním postupem.³⁵

Jako příklady vybočení z mezí správního uvážení se v literatuře v souvislosti s přezkumem maturitní zkoušky uvádí případ, kdyby pokládané otázky byly zcela nesouvisející s daným předmětem nebo by byl student hodnocen jiným stupněm, než jaký odpovídá právním předpisům. (Štencel, 2014, s. 198)

Naopak v případě písemné zkoušky založené na testových úlohách bude prostor pro správní uvážení zkoušejícího, tedy správního orgánu významně omezen. Zkoušející v tomto případě může přihlížet zásadně pouze k tomu, zda je příslušná odpověď správná nebo chybná. Lze si ovšem představit rovněž užití správního uvážení zkoušejícího v souvislosti s rozhodováním o tom, zda nedošlo k porušení pravidel zkoušky zkoušeným žákem.

³⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2009, spis. zn. č. j. 9 As 1/2009-141.

³⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 1. 2006, spis. zn. 5 As 28/2005-53.

Z výše uvedeného je tedy zjevné, že rozsah soudního přezkumu se bude lišit podle formy zkoušky. Zatímco v případě velmi omezené možnosti užití správního uvážení zkoušejícím bude rozsah soudního přezkumu poměrně široký, tak v případě široké možnosti užití správního uvážení zkoušejícím bude rozsah soudního přezkumu podstatně užší.

Tato úvaha opírá se rovněž o relevantní rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, především rozsudek vztahující se k přijímacím zkouškám na vysokou školu. Zde Nejvyšší správní soud konstatuje: „[...] je-li součástí přijímacího řízení zkoumání vlastností a schopností exaktně neměřitelných či závislých na vkusu nebo jiných subjektivních úsudcích (např. uměleckého talentu), přezkumná činnost rektora se omezí na kontrolu nestrannosti, objektivitu a odbornosti správní úvahy osoby či osob posuzujících uchazeče a toho, zda nevybočily z mezí správního uvážení či je nezneužily.“³⁶

Ani poměrně široký rozsah soudního přezkumu, který bude dán zejména v případě písemných zkoušek s uzavřenými otázkami, však neznamená, že by správní soudy přezkoumávaly znalosti žáka. Je totiž třeba si uvědomit, že tento žák může příslušné odpovědi, které se ukážou správnými, volit zcela nahodile. Správní soud bude totiž přihlížet jen k tomu, zda zkoušející jako správní orgán postupoval v souladu s pravidly pro vyhodnocování správných a chybných odpovědí. Rovněž přezkum zadání z hlediska jeho souladu se stanoveným pravidly, jakož i požadavkem jednoznačnosti a srozumitelnosti nelze pokládat za přezkum znalostí žáka. V tomto smyslu jsou tedy splněny i požadavky vyplývající z dřívější judikatury Nejvyššího správního soudu.³⁷

Odborná literatura však formuluje i odlišné stanovisko, podle něhož: „[...] skutečnost, že je zkouška prováděna ústně, z faktického hlediska neznamená, že ji nelze přezkoumat. Průběh zkoušky lze i tak zjistit např. svědeckou výpovědí přítomných osob, ačkoliv nejlepší by samozřejmě bylo, pokud by byl ze zkoušky pořizován alespoň zvukový záznam, což lze s ohledem na požadavek transparentnosti a přezkoumatelnosti doporučit oběma stranám, tj. jak studentům, tak zkoušejícím.“ (Brandejský, 2018)

³⁶ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2011, spis. zn. č. j. 7 As 79/2011-120.

³⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2009, spis. zn. č. j. 9 As 1/2009-141.

2.2 Soudní přezkum hodnocení na vysvědčení

Úvodem je třeba konstatovat, že judikatura tuzemských soudů se dle dostupných informací doposud nezaobírala možností soudního přezkumu známek na vysvědčení. Lze tak uvažovat pouze o analogické aplikaci judikatury vysokých vnitrostátních soudů, která se však vztahovala ke skutkově odlišným, ale podobným otázkám.

Nejprve je třeba se zabývat otázkou, zda je vůbec přípustné napadnout známku na vysvědčení cestou žaloby, o které by rozhodovaly soudy ve správním soudnictví. V tomto kontextu je nutno zmínit skutečnost, že vysvědčení je nezbytné považovat za osvědčení ve smyslu ustanovení §154 a n. správního řádu. To lze dovést zejména analogickou aplikací právního názoru Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2014. Zde Nejvyšší správní soud dospěl ke stanovisku, že vysokoškolský diplom, jakož i dodatek k němu má právní povahu osvědčení. Není proto důvod domnívat se, že by stejnou povahu nemělo mít i středoškolské vysvědčení.³⁸

V tomto případě je tak rovněž nutno vyloučit možnost užití žaloby proti rozhodnutí správního orgánu ve smyslu ustanovení §65 a n. soudního řádu správního. Ačkoli je třeba vyzvednout též skutečnost, že pojetí rozhodnutí dle soudního řádu správního nelze dozajista zaměňovat s pojetím rozhodnutí dle správního řádu. Přesto však vysvědčení nelze dle názoru autora tohoto pojednání pokládat ani za rozhodnutí podle soudního řádu správního. A to z důvodu, že vysvědčení samostatně nezakládá žádná práva nebo povinnosti ani nedeclaruje existenci práv a povinností žáka, obdobně jako je tomu v případě vysokoškolského diplomu.

V literatuře se tak lze setkat spíše s úvahou, zda by samotné hodnocení žáka, které je vysvědčením pouze osvědčeno, nebylo možno považovat za zásah správního orgánu dle ustanovení §82 a n. soudního řádu správního. Žalovaným by v tomto případě byl zřejmě učitel, který o příslušném hodnocení rozhodl. (Štencel, 2014, s. 191) Otázkou však zůstává, zda by taková žaloba byla správními soudy akceptována se zřetelem na značnou zdrženlivost justice ve vztahu k soudní kontrole hodnocení výsledků vzdělávání.

Autor se domnívá, že je z pohledu žáka jistější cestou uplatnění nástrojů, které poskytuje samotný školský zákon v případě pochybností o správnosti hodnocení (viz výše).

³⁸ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2014, spis. zn. 9 As 141/2013-26.

Až proti rozhodnutí správního orgánu (v závislosti na povaze věci půjde o ředitele školy nebo krajský úřad), kterým správní orgán hodnocení potvrdí nebo změní, by pak přicházelo v úvahu podání žaloby proti rozhodnutí správního orgánu dle zmíněného ustanovení §65 a n. soudního řádu správního.

Nicméně i v tomto případě zůstává otázkou, jaký vlastně bude rozsah přezkumu, který by příslušný správní soud prováděl. V zásadě se lze domnívat, že správní soudy by se zřejmě držely obdobných pravidel jako při přezkumu maturitní zkoušky (viz výše). Avšak se zřetelem na neexistenci relevantní judikatury je prozatím nutno vyčkat na okamžik, kdy bude tato záležitost správními soudy meritorně projednána.

Jestliže však v daném případě správní orgán pouze rozhoduje o nařízení konání komisionální zkoušky, bude situace poněkud složitější. V tomto případě totiž v zásadě napadení takového rozhodnutí správní žalobou postrádá význam. Ledaže by byl určen termín konání komisionální zkoušky v rozporu se zákonem. Žák se tedy bude muset takové zkoušce podrobit, následně již není vydáváno žádné formální rozhodnutí, nýbrž pouze nové vysvědčení. (Informace k vyplňování vysvědčení ve středních školách a konzervatořích, 2019, s. 12) Jako jediná možnost, jak brojit proti takovému hodnocení, se tedy nabízí jen žaloba proti zásahu správního orgánu dle §82 a n. soudního řádu správního (viz výše).

2.3 Soudní přezkum maturitní a závěrečné zkoušky

V literatuře se uvádí: „[...] Panuje shoda na tom, že výsledek maturitní zkoušky, respektive následné přezkoumání ze strany krajského úřadu či ministerstva musí podléhat přezkumu ve správním soudnictví. Studium na střední škole je základním lidským právem, jehož se lze domáhat v mezích zákonů, které toto právo provádějí. S konáním maturitní zkoušky je tudíž spojeno veřejné subjektivní právo žáka na to, aby zkouška proběhla za podmínek stanovených zejména školským zákonem a prováděcí vyhláškou. Jak vyplývá z čl. 36 odst. 2 věta druhá Listiny základních práv a svobod, přezkoumání rozhodnutí o takovém právu nemůže být vyloučeno z pravomoci soudu.“ (Štencel, 2014, s. 190)

V judikatuře Nejvyššího správního soudu však až do vydání stanoviska rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu zůstala nevyřešena otázka, jakým druhem žaloby se ve správním soudnictví lze domáhat soudního přezkumu rozhodnutí krajského úřadu

o přezkumu maturitní zkoušky dle ustanovení §82 odst. 1 školského zákona a vyrozumění Ministerstva školství dle ustanovení §80 odst. 2 školského zákona. V této věci se v zásadě vytvořily dva odlišné přístupy.

Zatímco senát č. 7 se domníval, že je nutno podat žalobu proti rozhodnutí správního orgánu podle §65 odst. 1 soudního řádu správního,³⁹ tak senát č. 6 zaujal právní názor, podle něhož bylo nutno podat žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu ve smyslu ustanovení §82 a n. soudního řádu správního.⁴⁰

Až výše zmíněné stanovisko rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu věc uzavřelo tak, že je nutno podat žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve smyslu ustanovení §65 odst. 1 soudního řádu správního.⁴¹

2.4 Analýza vybrané judikatury

Výše zmíněným usnesením rozšířeného senátu nejvyššího správního soudu byla jednoznačně vyřešena otázka procesních nástrojů, kterými lze dosáhnout přezkumu maturitní zkoušky. Žalobcům se tak otevřela cesta, aby se domáhali ochrany svých subjektivních práv, k jejichž porušení dle žalobního tvrzení došlo, cestou žaloby proti rozhodnutí správního orgánu.

Jako ukázka takové judikatury bude v tomto pojednání analyzován rozsudek městského soudu v Praze ze dne 8. 3. 2016⁴² a dále ze dne 9. 12. 2016,⁴³ který byl následně napaden kasační stížností, o níž Nejvyšší správní soud rozhodl rozsudkem dne 8. 9. 2017.⁴⁴ Konečně i rozsudek Nejvyššího správního soudu byl dále na základě ústavní stížnosti přezkoumáván Ústavním soudem, který ve věci rozhodl svým usnesením ze dne 13. 2. 2018.⁴⁵

2.4.1 Skutkový stav

Žák B skládal v jarním zkušebním termínu v roce 2015 maturitní zkoušku, mj. také didaktický test z matematiky. V příslušném didaktickém testu se nalézala otázka: „*Zaváděcí*

³⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, spis. zn. 7 As 165/2012-22.

⁴⁰ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2013, spis. zn. 6 As 68/2012-36.

⁴¹ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2014, spis. zn. 6 As 68/2012-47.

⁴² Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 8. 3. 2016, spis. zn. 3 A 104/2015-35.

⁴³ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. 12. 2016, spis. zn. 3 A 135/2016-43.

⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2017, spis. zn. 7 As 42/2017-19.

⁴⁵ Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 2. 2018, spis. zn. IV. ÚS 3551/17-1.

ceny sportovní obuvi jsou o 12.5 % nižší, než jsou ceny běžné obuvi. Emil si koupil jedny boty za zaváděcí cenu a později stejné boty za běžnou cenu. Za oba páry zaplatil celkem 4 875 Kč. Vypočtete, kolik korun Emil ušetřil při nákupu prvního páru obuvi. “

Žák B jako odpověď uvedl do záznamového archu: „325 m²“. Numericky se tedy jednalo o odpověď správnou, chybné bylo pouze uvedení jednotek, tedy m² namísto Kč. Tato odpověď byla ohodnocena nula body. V případě, že by obdržel alespoň jeden bod, maturitní zkoušku z matematiky by složil úspěšně. Žák požádal o přezkum hodnocení Ministerstvo školství dle §82 odst. 2 školského zákona, Ministerstvo školství jej však vyrozumělo, že ohodnocení jeho odpovědi nula body je v souladu se zákonem.

2.4.2 Rozsudek městského soudu v Praze ze dne 8. 3. 2016

Žák B jako žalobce žalobou proti rozhodnutí správního orgánu dle ustanovení §65 a n. soudního řádu správního napadá vyrozumění⁴⁶ Ministerstva školství, kterým byla dle §82 odst. 2 školského zákona shledána jako nedůvodná žádost o přezkoumání hodnocení didaktického testu z matematiky.

Žalobce především tvrdí, že příslušná úloha didaktického testu z matematiky nebyla správně ohodnocena, což vedlo k vydání nezákonného rozhodnutí. Dle žalobního tvrzení měla být totiž odpověď 325 m² ohodnocena alespoň jedním bodem, její nesprávnost spočívající v chybně uvedené jednotce, tzn. m² namísto Kč, byla totiž způsobena pouhou nervozitou při zkoušce. Vzhledem k tomu, že za příslušnou úlohu bylo možno obdržet 0, 1 nebo 2 body má žalobce za to, že mu měl být přiznán nejméně jeden bod. Jeden bod má být totiž dle názoru žalobce přiznán za správnou kvantitu, tedy 325 a další bod má být přiznán za správnou jednotku, tedy Kč.

Další námitka žalobce směřuje proti nepřezkoumatelnosti z důvodu nedostatku odůvodnění, neboť z odůvodnění není zřejmé, jakým způsobem se rozhodovalo o přidělení konkrétního počtu bodů za řešení uvedené úlohy. Dané rozhodnutí rovněž spočívá na metodice,⁴⁷ která

⁴⁶ Dále bude toto vyrozumění označeno jako rozhodnutí v souladu s výše rozebraným právním názorem Nejvyššího správního soudu dle Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2014, spis. zn. 6 As 68/2012-47.

⁴⁷ Interní dokument Cermatu pro hodnotitele didaktického testu z matematiky.

není součástí správního spisu, pročez neměl žalobce možnost se s ní seznámit a došlo tak k hrubému porušení práva na spravedlivý proces dle ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny.

Žalovaný, kterým je Ministerstvo školství, ve svém vyjádření naopak uvádí, že: „*postupoval v souladu s klíčem správných řešení a interním dokumentem Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání pro ratery didaktického testu z matematiky, který není veřejným dokumentem a ve kterém je přesně popsána metodika hodnocení i s částečným možným ziskem 1 bodu.*“ Teprve tento neveřejný dokument se stal podkladem pro ohodnocení příslušné odpovědi 0 body.

Námitku vztahující se k žalobcem tvrzené nepřezkoumatelnosti pokládá žalovaný za nedůvodnou, neboť požadavek řádného odůvodnění dle §68 správního řádu se dle něj na vyrozumění Ministerstva školství nevztahuje. Dle stanoviska žalovaného se ve svém vyrozumění vypořádal se všemi námitkami žalobce a dokonce didaktický test přezkoumal i nad jejich rámeček.

Žalobce na vyjádření žalovaného dále reagoval svou replikou. Zde uvádí, že skutečnost, že žalobce neměl k dispozici uvedenou metodiku představuje porušení zásady rovnosti dle ustanovení §7 odst. 1 správního řádu. Tato zásada se přitom na postup Ministerstva školství vztahuje dle ustanovení §177 odst. 1 správního řádu, což konstatovala i dřívější judikatura Nejvyššího správního soudu.

Dále kromě dalšího připomíná, že musí trvat na tvrzené nepřezkoumatelnosti rozhodnutí zvláště proto, že se opírá o jakousi tajnou metodiku, což není v podmínkách demokratického právního státu přijatelné, zvláště pokud jde vyhodnocení státní maturitní zkoušky. Žalobce totiž shledává veřejný zájem na informování veřejnosti o procesu vyhodnocení státních maturitních zkoušek.

Městský soud v Praze ve svém rozhodnutí především poukázal na dřívější judikaturu Nejvyššího správního soudu v Brně, zejména usnesení rozšířeného senátu ze dne 19. 8. 2014.

Dále se jednoznačně přiklonil k názoru žalobce, když konstatoval: „*Ze samotného vyrozumění není zřejmé, jaké bylo zadání úlohy, správné řešení a jakou metodou se udělovaly body. Stejně tak není jasné, proč bylo řešení žalobce nesprávné a z jakého důvodu za něj nedostal žádné body, ačkoli úloha připouštěla udělení 0, 1, nebo 2 bodů. Rovněž pak*

není žádným způsobem zdůvodněno, podle jakých kritérií hodnotitelé úlohu č. 12 posuzovali a z čeho žalovaný dovedl jejich objektivní postup. Soud se proto ztotožňuje se žalobcem, že odůvodnění vyrozumění je pouze obecné a neposkytuje konkrétní důvody, které by vypořádaly námitky žalobcovy žádosti.“⁴⁸

Soud tak žalovanému důrazně vytknul, že postupoval v rozporu se dřívější judikaturou Nejvyššího správního soudu. Dále též ve smyslu této judikatury jednoznačně odmítl úvahy žalovaného o vyloučení aplikace správního řádu na proces přezkumu. Soud tedy napadené rozhodnutí svým rozsudkem zrušil, věc vrátil žalovanému k dalším řízení a přiznal žalobci právo na náhradu nákladů řízení v plné výši.

Na základě rozsudku Městského soudu v Praze Ministerstvo školství znovu vydalo své vyrozumění, které však mělo shodnou výrokovou část, lišilo se jen ve svém odůvodnění, které bylo podstatně lépe zpracováno.

2.4.3 Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. 12. 2016

Žalobce však i nové vyrozumění Ministerstva školství napadl žalobou proti rozhodnutí správního orgánu dle §65 a n. soudního řádu správního. Přitom opakoval věcné výhrady ze své předcházející žaloby. Rozhodnutí mj. opětovně pokládá za nepřezkoumatelné pro nedostatečné odůvodnění.

Nově však napadá též rozpor uvedeného rozhodnutí se závazným právním názorem Městského soudu v Praze, který byl vyjádřen v rozsudku ze dne 8. 3. 2016, spis. zn. 3 A 104/2015-35. Žalobce má totiž za to, že žalovaný v rozporu se závazným právním názorem soudu neumožnil nahlížet do metodiky hodnocení didaktického testu a porušil tak rovněž ustanovení §82 odst. 4 školského zákona a dále postupoval též v rozporu se základními principy činnosti správních orgánů, zejména §4 odst. 1 správního řádu.

Žalobce v neposlední řadě poukazuje na to, že žalovaný se jen zcela povrchově zaobíral otázkou, jak rozlišuje ve výsledcích chyby zapříčiněné nedostatečnými znalostmi studentů a chyby zapříčiněné pouze nesprávným přepisem do záznamového archu. Dále dle žalobního tvrzení žalovaný nevysvětlil, jakým způsobem zabezpečuje, aby hodnotící metodika

⁴⁸ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 8. 3. 2016, spis. zn. 3 A 104/2015-35.

pokrývala všechna myslitelná řešení úlohy a spravedlivě je bodově ohodnotila, popř. aby sama hodnotící metodika neobsahovala chyby.

Závěrem žalobce uvádí, že žalovaný nevysvětlil, jakou má v početní úloze, která není cílena na práci s různými jednotkami a jejíž zadání přímo obsahuje výslednou jednotku, doporučenou hodnotu správné početní řešení ve vztahu k uvedení správné jednotky.

Žalovaný naopak připomíná, že žalobce chybně zodpověděl většinu testových otázek a jeho celková úspěšnost činila jen 32 %. Žalovaný dále připouští, že se toleruje i odpověď bez jednotky, pokud otázka obsahuje jednotku, v níž má být uveden výsledek. Jestliže je však uvedeno číslo s nesprávnou jednotkou, je odpověď chybná.

Žalovaný má dále za to, že v napadeném rozhodnutí dostatečně ozřejmil, co vedlo k udělení právě 0 bodů a nikoli jiného počtu bodů (2 nebo 1). Žalovaný má též za to, že v napadeném rozhodnutí se dostatečně vypořádal se všemi námitkami žalobce, stejně jako uvedl všechny podklady pro meritorní rozhodnutí. Proto se domnívá, že rozhodnutí vyhovuje požadavkům § 68 odst. 3 správního řádu.

Žalovaný dále uvádí, že řešení všech úloh vyhodnocují nezávisle na sobě dva hodnotitelé, tzv. rateři. Pokud by se ve svém hodnocení neshodli, rozhodne hodnotitel vyššího stupně, tzv. superrater. Avšak podkladem pro hodnocení jsou pouze odpovědi zapsané v záznamovém archu, případná chyba při zápisu odpovědí do záznamového archu tak jde pouze k tíži žalobce.

Konečně žalovaný připomíná, že částečná bodová hodnota může být přiznána, pokud by žalobce do záznamového archu uvedl např. cenu prvního nebo druhého páru, a to se správnými jednotkami.

Ve věci metodiky žalovaný uvádí, že tato metodika nebyla podkladem pro vydání rozhodnutí dle ustanovení §50 správního řádu, proto je bezpředmětné se touto otázkou vůbec zabývat.

Soud dospěl k závěru, že ačkoli se žalovaný nezabýval všemi otázkami, jimiž se zabývat měl, kompletní změnou odůvodnění napadeného rozhodnutí ve své podstatě žalovaný docílil toho, že učinil své rozhodnutí přezkoumatelné. Městský soud v Praze se proto nyní již meritorně zabíral jednotlivými výtkami žalobce.

Městský soud se dále zabýval posouzením věcné správnosti hodnocení příslušné testové otázky. I žalované ministerstvo připustilo správnost řešení spočívajícího v číselné odpovědi. Číselná žalobcova odpověď je správná. Žalobce ovšem nad rámec své správné odpovědi uvedl jako jednotku namísto korun metry čtvereční. Námitka žalobce, že napsal chybné jednotky jen z důvodu nervozity, a proto mu měl být přiznán plný počet bodů, nemůže být uznána za důvodnou, neboť otázka nervozity při maturitní zkoušce není důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí.

Konečně soud konstatuje: „[...] *Primárním účelem předmětné otázky bylo osvědčit, zda žalobce je schopen početních operací, které byly ke zjištění správné odpovědi zapotřebí. Tento primární účel otázky splnil. Tím, že pochybil u přepisu jednotek, způsobil, že za svůj bezchybný výpočet neobdržel plný počet bodů. Nebylo by však spravedlivé, aby v tomto případě neobdržel body žádné.*“⁴⁹

Soud tak dospěl k závěru, že výsledek přezkumu nemůže odpovídat hodnocení dané otázky nula body, avšak hodnocení výsledku příslušného úkolu jinak soud ponechává na správním uvážení žalovaného.

Dále soud nepřisvědčil námitce žalobce, že došlo k porušení práva na spravedlivý proces tím, že mu nebylo umožněno se seznámit s metodickým postupem. Soud připomíná, že žalobci bylo umožněno se seznámit s postupem, který vedl k bodovému ohodnocení příslušné úlohy. Tento postup byl totiž vysvětlen v odůvodnění rozhodnutí Ministerstva školství o přezkumu maturitní zkoušky.

Městský soud tak napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Proti jeho rozsudku však žalovaný podal kasační stížnost.

2.4.4 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2017

V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud vyhověl kasační stížnosti Ministerstva školství a zrušil napadený rozsudek Městského soudu v Praze.

Kasační stížnost napadala jmenované rozhodnutí pro nesprávné právní posouzení otázky, které zakládá nezákonnost daného rozhodnutí. Dle názoru stěžovatele totiž Městský soud

⁴⁹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. 12. 2016, spis. zn. 3 A 135/2016-43.

v Praze nerespektoval princip zdrženlivosti a sebeomezení soudů a nedůvodně prolomil metodiku hodnocení didaktického testu. Stěžovatel dále poukázal na dřívější rozhodnutí Městského soudu v Praze, které podobnou otázku hodnotí zcela odlišně.

Nejvyšší správní soud konstatuje: „*Jestliže otázka zněla na rozdíl v ceně zakoupených párů obuvi v jednotkách Kč, potom řešení uvedené žalobcem, tj. 325 m² vůbec neodpovídá na zadanou otázku a je nesprávné, neboť použitá jednotka-metr čtvereční nemůže vyjadřovat cenu. Byť žalobce dospěl číselně ke správnému výsledku, nelze mít za to, že vyhověl zadání příkladu, a proto není vadou hodnocení, jestliže mu za příklad č. 12 nebyl přidělen žádný bod.*“⁵⁰

Své stanovisko Nejvyšší správní soud odůvodnil tím, že udělení jednoho bodu za řešení dané úlohy připadá dle názoru stěžovatele v úvahu tehdy, jestliže by odpověď osvědčovala správnost mezitímního výpočtu, tedy výpočtu ceny levnějších nebo dražších bot, nikoli rozdílu mezi cenami. Nejvyšší správní soud pokládá takový přístup za rozumný.

Dle názoru Nejvyššího správního soudu by správní soudy při soudní kontrole rozhodnutí o přezkumu maturitní zkoušky měly postupovat v souladu s principem soudcovské zdrženlivosti a sebeomezení. Správní soud tak tedy může zasáhnout do hodnocení zkušebních úloh jen tehdy, jestliže zde budou dány zcela zjevné nesprávnosti. V tomto případě tomu tak ovšem dle názoru soudu nebylo.

Nejvyšší správní soud ve shodě se stěžovatelem dále poukázal na nesoulad v judikatuře Městského soudu v Praze, neboť tento soud ve svém rozsudku ze dne 29. 11. 2016⁵¹ dospěl v podobné právní věci k závěru, že názor žalobce, podle něhož by měl obdržet alespoň jeden bod v didaktickém testu z matematiky za uvedení numericky správného výsledku s chybnou jednotkou, není důvodný.

Z výše uvedených důvodů tak Nejvyšší správní soud svým rozsudkem zrušil dřívější rozsudek Městského soudu v Praze a věc vrátil Městskému soudu k dalšímu řízení při vázanosti právním názorem Nejvyššího správního soudu.

⁵⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2017, spis. zn. 7 As 42/2017-19.

⁵¹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 11. 2016, spis. zn. 6 A 116/2012-41.

2.4.5 Další vývoj kauzy

Žalobce dále napadl rozsudek Nejvyššího správního soudu ústavní stížností, kde namítal porušení řady ústavně zaručených práv, tedy práva na vzdělání dle čl. 33 odst. 1 Listiny, dále práva na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny a práva na spravedlivý proces dle čl. 38 odst. 2 Listiny se zřetelem na ustanovení čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Avšak Ústavní soud se touto stížností ani meritorně nezaobíral, neboť byla podána dne 13. 11. 2017, tedy v době, kdy v této věci stále probíhalo řízení před Městským soudem v Praze, kterému byla věc vrácena rozhodnutím Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2017. A tak v souladu se zásadou subsidiarity ústavního soudnictví a rovněž vzhledem na existenci překážky litispedence Ústavní soud danou ústavní stížnost svým usnesením odmítl.⁵²

Městský soud v Praze pak ve svém dalším rozsudku respektoval závazný právní názor Nejvyššího správního soudu. Tento rozsudek dále nebyl napaden opravným prostředkem, celá věc byla tedy uzavřena. Stalo se tak více než dva roky po uskutečnění předmětné zkoušky.

⁵² Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 2. 2018, spis. zn. IV. ÚS 3551/17-1.

Závěr

Toto pojednání se poměrně široce zabývalo otázkou právních nástrojů ochrany proti hodnocení výsledků vzdělávání v rámci středoškolského studia. Jedná se o problematiku, která je spojena s řadou konkrétních případů, které se v předcházejících letech staly předmětem rozhodovací činnosti tuzemských orgánů veřejné moci. Mnohé z těchto případů byly rovněž zaznamenány sdělovacími prostředky, což svědčí o jejich značném významu pro naši společnost.

První část předkládané bakalářské práce rozebírá nástroje, kterými se lze domáhat ochrany proti hodnocení výsledků vzdělávání před orgány moci výkonné. Jde především o možnost zletilého žáka či zákonného zástupce nezletilého žáka domáhat se přezkoumání hodnocení výsledků vzdělávání na vysvědčení. Jsou-li dány pochybnosti o správnosti hodnocení, lze uplatnit právní nárok na konání komisionální zkoušky. Dotýkají-li se však takové pochybnosti předmětů výchovného zaměření nebo chování, může správní orgán hodnocení sám změnit nebo potvrdit.

Zatímco v prvním případě není pochyb o tom, že úprava takového procesu představuje důležitou záruku spravedlivého hodnocení výsledků vzdělávání žáků na vysvědčení. Ve druhém případě se objevovaly určité výhrady i ze strany pedagogické veřejnosti, které zpochybňovaly úlohu tohoto nástroje. Na otázku redaktorky, jaký má názor na navrhované zakotvení této možnosti do školského zákona, učitelka Kateřina Vávrová odpověděla: „*Přiznám se, že změna se mi nelíbí. Na základě čeho má ředitel rozhodovat? [...]*“ (Štefflová, 2008) Dle názoru autora je však takovou změnu nutno považovat za pozitivní zvláště se zřetelem k tomu, že si lze jen obtížně představit možnost konání komisionální zkoušky z chování. Jestliže by ovšem příslušná právní úprava dána nebyla, neměl by žák jinou možnost, jak se domáhat změny nespravedlivého hodnocení chování než se s nejistou nadějí na úspěch obrátit na orgány moci soudní.

Smutným aspektem souvisejícím s přezkumným procesem ovšem je skutečnost, že není zcela vyjasněna otázka ochrany proti případné nečinnosti správního orgánu, zejména pokud jde o možnost užití příslušných nástrojů podle správního řádu. Ještě větším stínem nejasnosti je ovšem překryta otázka možného uplatnění opravného prostředku. Dle mínění autora je však přípustné použití nástrojů na ochranu proti nečinnosti dle správního řádu, jakož i užití

opravného prostředku. Tomuto přesvědčení odpovídá také judikurní stanovisko Nejvyššího správního soudu v obdobné věci.

V první části této bakalářské práce je dále pojednáno o nástrojích, které právní řád poskytuje k ochraně proti hodnocení výsledků maturitní zkoušky před orgány moci výkonné. Jde především o specifické přezkumné řízení, které upravuje školský zákon, a nelze jej zaměňovat s přezkumným řízením dle správního řádu.

Toto řízení je logicky se zřetelem na odlišného hodnotitele upraveno zvláště pro profilovou a společnou část maturitní zkoušky. Zásadní odlišností je rozdílná věcná příslušnost správního orgánu, který příslušné přezkumné řízení provádí. Zatímco v případě profilové části maturitní zkoušky jde o krajský úřad, tak v případě společné části jde o Ministerstvo školství. Navzdory dikci příslušného ustanovení školského zákona judikatura dovodila, že výsledek tohoto přezkumu je právním aktem, který lze pokládat za rozhodnutí podle soudního řádu správního.

Je nutno konstatovat, že takový právní názor odpovídá celkové koncepci judikatury Nejvyššího správního soudu, která odmítá přepjatý formalismus. Odchylný názor, který vyjádřil jeden ze senátů Nejvyššího správního soudu, by znamenal příklon k formálnímu pojetí správního rozhodnutí a vyloučil by v dané věci možnost soudní ochrany prostřednictvím žaloby proti rozhodnutí správního orgánu. Případný žalobce by tak byl odkázán na institut žaloby proti zásahu správního orgánu, což z pohledu autora nelze považovat za šťastné. Proto je dle autorova soudu nutno ocenit příslušné stanovisko rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu.

Judikatura Nejvyššího správního soudu se též obšírně zabývala i výkladem ustanovení §183 odst. 1 školského zákona, které vylučuje aplikaci správního řádu na proces přezkumu. Navzdory poměrně jednoznačné dikci příslušného ustanovení tak Nejvyšší správní soud zaujal závazný právní názor, podle něhož se správní řád na proces přezkumu použije, pokud jde o řešení otázek, které je nezbytné, a nenalezneme jej v samotném školském zákoně. Autor je toho názoru, že tento právní názor je správný. V opačném případě by se totiž kupříkladu na vyrozumění Ministerstva školství o výsledku přezkumného řízení nevztahoval požadavek řádného odůvodnění, což by nebylo možno považovat za slučitelné se základními

principy demokratického právního státu. Správní řád se však neužije v celé své šíři, rozšířený senát například dovedl, že je vyloučeno užití institutu odvolání a rozkladu.

Konečně druhá část předkládaného pojednání se zabývá otázkou ochrany proti hodnocení výsledků středoškolského vzdělávání, které poskytují orgány moci soudní. Především jsou rozebrána základní východiska právní úpravy vycházející z ústavního pořádku a mezinárodního práva veřejného, jakož i práva Evropské unie. Na všech těchto úrovních totiž nalezneme zakotvení práva na vzdělání, které v sobě jistě zahrnuje i aspekt související se spravedlivým hodnocením výsledků takového vzdělávání.

V tomto směru je třeba poukázat na právní názor Ústavního soudu, podle něhož právo na vzdělání dle Listiny nelze považovat za přímo aplikovatelné. Je tedy možno domáhat se jej pouze v mezích zákonů, které toto právo upravují. Ve vztahu ke středoškolskému studiu tedy jde zejména o školský zákon. Z výše uvedeného rovněž vyplývá, že to budou primárně obecné soudy, které mají ve správním soudnictví poskytovat ochranu uvedenému právu. Ústavní soudnictví tak i zde plní pouze funkci subsidiární.

Právo na vzdělání je dále zakotveno i v řadě předpisů mezinárodního práva veřejného, ovšem jednotlivec s výjimkou Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nemá možnost domáhat se ochrany proti případnému porušení práva tímto předpisem zaručeného, neboť příslušné předpisy jsou adresovány pouze státům. Jen zmíněná Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod umožňuje jednotlivci, aby se obrátil na Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku se svou stížností na porušení práva úmluvou zaručeného. Avšak tento soud dovedl, že právo na soudní ochranu proti hodnocení výsledků vzdělávání nelze považovat za součást práva na spravedlivý proces ve smyslu jmenované Evropské úmluvy, proto se nelze pro porušení tohoto práva obrátit na Evropský soud pro lidská práva. Soudní dvůr Evropské unie pak může přezkoumávat případné porušení práva na vzdělání dle Listiny základních práv Evropské unie pouze v souvislosti s činností unijních orgánů nebo v souvislosti s činností vnitrostátních orgánů, které aplikují unijní právo. V případě hodnocení středoškolského vzdělávání a jeho soudního přezkumu však nepřichází ani jedna z těchto variant v úvahu.

Až na subsidiární možnost domáhat se ochrany před ústavním soudem bude jednotlivec odkázán na to, aby se svých subjektivních veřejných práv v souvislosti s hodnocením

výsledků vzdělávání na středních školách domáhal ve správním soudnictví. Není však zcela jasné, v jakém rozsahu budou správní soudy takové hodnocení přezkoumávat. I v tomto směru totiž vznikly jisté rozpory v rámci rozhodovací činnosti jednotlivých senátů Nejvyššího správního soudu. Zásadně nebylo sporu v tom, že soudy budou vždy přezkoumávat zákonnost procesu hodnocení. Nicméně rozšířený senát ve svém stanovisku dále konstatuje, že správní soudy jsou povinny ve svém přezkumu v určitém rozsahu zkoumat též věcnou správnost hodnocení. Je zřejmé, že tento rozsah bude do určité míry závislý rovněž na podobě příslušné zkoušky nebo jiných procesů ověřování výsledků vzdělávání, které jsou podkladem pro jeho hodnocení.

V následujících dvou kapitolách předkládaného textu je konkrétně rozebrána možnost soudního přezkumu hodnocení na vysvědčení a možnost soudního přezkumu maturitní a závěrečné zkoušky. Předně je nutno uvést, že otázka soudního přezkumu hodnocení na vysvědčení je velmi nejasná zvláště kvůli neexistenci relevantní judikatury. Dle stanoviska autora je však nutno i zde dospět k závěru, že samotné vysvědčení nelze napadnout žalobou proti rozhodnutí, neboť se jedná o pouhé osvědčení. Zřejmě by tak přicházelo v úvahu napadení hodnocení (nikoli vysvědčení) cestou žaloby proti zásahu správního orgánu. Nabízí se i další alternativy soudního přezkumu, zejména v souvislosti s přezkumným procesem dle ustanovení §69 odst. 9 a n. školského zákona.

K soudnímu přezkumu maturitní a závěrečné zkoušky je třeba uvést, že tento proces je spojen s podáním žaloby proti rozhodnutí příslušného správního orgánu, který rozhodoval o přezkumu hodnocení v předcházejícím řízení. Je tomu tak bez zřetele na skutečnost, že školský zákon namísto o rozhodnutí hovoří v některých případech o vyrozumění, neboť judikatura Nejvyššího správního soudu se přiklonila k materiálnímu pojetí správního rozhodnutí.

Konečně je ze skutkového i právního pohledu analyzována významná kauza dotýkající se soudního přezkumu maturitní zkoušky. Z rozboru této judikatury lze dovodit, že i v době, kdy již bylo vydáno klíčové stanovisko rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu, stále existovaly rozpory v judikatuře nižších správních soudů, které musel opět vyřešit až Nejvyšší správní soud.

Dále je na místě krátce rozebrat otázku splnění stanoveného cíle této bakalářské práce, kterým nebyl jen popis relevantní právní úpravy dané problematiky, ale rovněž snaha předložit čtenáři souhrnný náhled na tuto otázku, který je spojen rovněž s analýzou související judikatury.

V tomto ohledu je na místě uvést, že se zdařilo poskytnout obsárný výklad o stěžejních aspektech příslušné právní úpravy, zejména za použití analytické a deskriptivní metody.

Dále je nutno zmínit, že byly využívány primárně relevantní prameny práva ve formálním smyslu, šlo zejména o normy z oblasti správního práva. Významným pramenem byla také rozhodnutí vysokých vnitrostátních soudů, zejména Nejvyššího správního soudu. Využita však byla též některá rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku.

Tato práce však nespočívá jen v popisu těchto pramenů, nýbrž mnohdy analyzuje také důvody, které vedly k přijetí příslušné právní regulace. Zpravidla je najdeme v důvodových zprávách nebo komentářové literatuře.

Obdobně důležitým zdrojem pak byla také sekundární literatura. Zde je vhodné konstatovat, že téma této bakalářské práce se bohužel netěší velkému zájmu autorů odborné literatury. Dovolím si tak ještě jednou vyzdvihnout dnes již poněkud starší pojednání Václava Štencla, které je však úzce zaměřeno na problematiku soudního přezkumu maturitní zkoušky. Dále bych zmínil i článek Tomáš Brandejského, který se zabývá otázkou obrany proti hodnocení zkoušky na vysoké škole, neboť některé jeho závěry lze analogicky aplikovat i na obranu proti hodnocení výsledků vzdělávání na středních školách.

Závěrem je třeba zmínit, že předkládané pojednání dozajista zkoumanou problematiku nevyčerpává a stále ponechává dalším autorům mnoho prostoru pro jejich tvůrčí činnost, zejména v souvislosti s dalším vývojem judikatury, který lze očekávat.

Seznam použitých zdrojů a literatury

Literatura

1. JEMELKA, Luboš, 2019. *Správní řád: komentář*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-751-4.
2. KNĚŽÍNEK, Jan, Petr MLSNA a Josef VEDRAL, 2010. *Příprava návrhů právních předpisů: praktická pomůcka pro legislativce*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky. ISBN 978-80-7440-023-0.
3. KÜHN, Zdeněk. *Soudní řád správní: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-479-1.
4. PRŮCHA, Petr, 2012. *Správní právo: obecná část*. 8., dopl. a aktualiz. vyd., (V nakl. Doplněk 3.). Brno: Doplněk. ISBN 978-80-7239-281-0.
5. VALENTA, Jiří, 2005. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem*. Olomouc: ANAG. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7554-102-4.

Periodika

1. Štefflová, J. (2008). MÁ MÍT ŘEDITEL PRÁVO ZMĚNIT ZNÁMKU NA VYSVĚDČENÍ? *Učitelské noviny*, 125(34), s. 1-2. ISSN 0139-5718.
2. Štencel, Václav, 2014. Soudní přezkum výsledků maturitní zkoušky – stále řada otázek. *Správní právo*. Praha: Ministerstvo vnitra, 60(3), 188-202. ISSN 0139-6005.

Právní předpisy

Vnitrostátní právo

1. Listina základních práv a svobod, vyhlášena usnesením České národní rady č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb.
2. Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění předpisů pozdějších.
3. Zákon č. 49/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ve znění předpisů pozdějších.

4. Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 13/2005 Sb.
5. Zákon č. 500/2004 Sb. Správní řád ve znění předpisů pozdějších.
6. Zákon č. 150/2002 Sb. Soudní řád správní ve znění předpisů pozdějších.

Mezinárodní právo

1. Vyhláška Ministerstva zahraničních věcí č. 120/1976 Sb. o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.
2. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb. o Úmluvě o právech dítěte.
3. Listina základních práv Evropské unie, č. 2012/C 326/02 Úředního věstníku Evropské unie.
4. Sdělení federálního Ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb. o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8.

Judikatura

1. Nález Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 1920, spis. zn. 10941 (Boh. adm. 589).
2. Rozhodnutí Evropského soudu pro lidské práva ze dne 23. 7. 1968, Belgický jazykový případ (stížnost č. 1474/62).
3. Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 26. 6. 1986, Van Marle proti Nizozemsku (stížnosti č. 8543/79).
4. Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2000, spis. zn. I. ÚS 620/2000.
5. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 9. 2004, spis. zn. 2 As 19/2004-92.
6. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2005, spis. zn. 2 As 47/2004-61.
7. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 1. 2006, spis. zn. 5 As 28/2005-53.
8. Rozhodnutí Evropského soudu pro lidské práva ze dne 11. 1. 2007, Herbst proti Německu (stížnost č. 20027/02).

9. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2009, spis. zn. 9 As 1/2009-141.
10. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2011, spis. zn. č. j. 7 As 79/2011-120.
11. Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2010, spis. zn. 7 As 3/2008-98.
12. Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16. 8. 2012, spis. zn. 62A 67/2012-47.
13. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, spis. zn. 7 As 165/2012-22.
14. Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 25. 3. 2013, spis. zn. 15A 118/2012-24.
15. Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 5. 2013, spis. zn. 6 As 68/2012-36.
16. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 6. 2014, spis. zn. 9 As 141/2013-26.
17. Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 8. 2014, spis. zn. 6 As 68/2012-47.
18. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 8. 3. 2016, spis. zn. 3 A 104/2015-35.
19. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 29. 11. 2016, spis. zn. 6 A 116/2012-41.
20. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. 12. 2016, spis. zn. 3 A 135/2016-43.
21. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2017, spis. zn. 7 As 42/2017-19.
22. Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 2. 2018, spis. zn. IV. ÚS 3551/17-1.

Ostatní

1. BRANDEJSKÝ, Tomáš. Obrana proti hodnocení zkoušky na vysoké škole. In: *Epravo.cz* [online]. 2018, 2. 5. 2018 [cit. 2020-11-16]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/obrana-proti-hodnoceni-zkousky-na-vysoke-skole-107459.html>
2. *Důvodová zpráva k návrhu zákona o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. (2004). Praha: Poslanecká sněmovna

České republiky. Dostupné z:

<https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=12583&pdf=1>

3. *Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění předpisů pozdějších.* (2008). Praha: Poslanecká sněmovna České republiky. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=29850&pdf=1>
4. *Informace k vyplňování vysvědčení ve středních školách a konzervatořích.* (2019). Ministerstvo školství. Dostupné z: https://www.msmt.cz/file/51914_1_1/
5. Nesouhlas se známkou na vysvědčení. In: *Česká školní inspekce* [online]. 20. 4. 2010 [cit. 2020-11-16]. Dostupné z: <https://www.csicr.cz/cz/Inspekcní-cinnost-QL/Informace-pro-zaky-a-rodice/Nesouhlas-se-znamkou-na-vysvedceni>